

ZPRÁVY

100. narozeniny posledního žijícího letce R.A.F. armádního generála Emila Bočka (25.2.1923, Brno – 25.3.2023, Brno)

Arm.gen. v.v. Emil Boček v den svých stých narozenin v Arcibiskupském paláci v Praze na Hradčanech. Foto Jiří Míhola

Arcibiskupský palác v Praze na Hradčanech se znovu stal dějištěm mimořádné události. V rámci udělování Cen Morální autorita arm.gen. v.v. Emila Bočka se uskutečnila také oslava stých narozenin tohoto posledního žijícího letce R.A.F.

Při slavnostním ceremoniálu byli oceněni kpt. V. v. Božena Ivanová, válečná veteránka u 2. světové války. Cenu obdržela za odbojovou činnost během 2. světové války, dále za připomínání historických okamžiků, tradic a podílů na výchově mladé generace ve prospěch občanů České republiky, dále Mons. Jan Graubner, arcibiskup pražský a primas český za dlouholetou, 30letou práci pro věřící občany na Moravě a ve Slezsku a prosazování morálních a duchovních hodnot, genpor. v.v. Ing. Miloslav Masopust, válečný veterán z 2. světové války, původem volyňský Čech za bojovou činnost během 2. světové války a za celoživotní práci v Armádě ČR a připomínání historických okamžiků při osvobozování Československa, genpor. Ing. Miroslav Hlaváč, zástupce Náčelníka GS AČR za celoživotní práci v Armádě ČR a také za podporu a péči o československé válečné veterány z 2. světové války, Mgr. Václava Otcová, MBA, vedoucí sestra Ústavu pro gastrointestinální onkologii, ÚVN Praha za dlouholetou práci ve vojenském zdravotnictví, genmjr. Mgr. Simon Michailidis, MBA, generální ředitel Vězeňské služby ČR za celoživotní práci v bezpečnostním sboru, kde se věnoval zvláště oblastem zaměstnávání odsouzených a zvyšování úrovně odborného zacházení, genmjr. v.v. Mgr. Jan Švejdar, emeritní policejní prezident za celoživotní práci v bezpečnostních složkách a za podporu a péči o československé válečné veterány (v minulosti již získal zlatou Pamětní medaili arm.gen. v.v. Emila Bočka, Ing. Mgr. Miroslav Wajsar, ředitel Oblastní charity Červený Kostelec za dlouholetou práci v oblasti sociálních služeb, za pomoc potřebným a nemocným při prosazování duchovních a morálních principů. Oceněna byla také Arcidiecézní charita Praha a Vojenský historický ústav Praha (Brig.gen. Mgr. Aleš Knížek je již nositelem zlaté Pamětní medaile arm. gen. v.v. Emila Bočka).

Po předání ocenění se slavnost přenesla do reprezentačních místností Arcibiskupského paláce, kde měli pozvaní hosté možnost osobně pogratulovat jubilantovi a pozdravit se s dalšími vzácnými hosty.

Armádní generál Emil Boček, příslušník československého letectva ve Velké Británii během druhé světové války se narodil v Tuřanech, které se několik let před tím staly součástí Brna.¹ Po vychození obecné a měšťanské školy se v roce 1938 začal učit strojním zámečníkem. Nedlouho po vypuknutí 2. světové války začal se svým starším kamarádem Bořivojem Sedlákem (1922–1980), který později sloužil u Čs. samostatné obrněné brigády, plánovat cestu do zahraničního odboje. Na konci roku 1939 odešli společně za hranice. Už během této cesty Emil Boček prokázal nevšední vytrvalost. Po řadě komplikací, kdy byl na Slovensku, a především v Maďarsku za ilegální přechod hranic uvězněn (ve věznici Tolonczház „oslavil“ 17. narozeniny), se Emilu Bočkovi podařilo dostat do Jugoslávie a odtud přes Řecko, Turecko, Sýrii a libanonský Bejrút do Francie. Po téměř čtyři měsíce trvající cestě byl 16. dubna 1940 prezentován v jihofrancouzském Agde, kde se formovaly jednotky čs. zahraniční armády. V řadách 9. roty 1. čs. pěšího pluku se pak v červnu 1940 účastnil ústupových bojů ve Francii. Následně byl evakuován do Velké Británie, kde se v polovině srpna přihlásil k letectvu. Byl vybrán a po dokončení odborného výcviku v dubnu 1941 zařazen jako mechanik k 312. čs. stíhací peruti RAF. Kvůli permanentnímu bojovému nasazení měly naše perute vysoké ztráty, které bylo třeba doplňovat právě z řad leteckého pozemního personálu, nebo čs. brigády. Koncem října 1942 byl Emil Boček vybrán k pilotnímu výcviku, kam se již před tím několikrát dobrovolně hlásil. Dvouletou sérii na sebe navazujících kurzů absolvoval z části v Kanadě. Dne 20. října 1944 byl Emil Boček zařazen jako bojový pilot k 310. čs. stíhací peruti R.A.F. V následujících dnech a týdnech absolvoval téměř tři desítky operačních letů nad nacisty dosud okupovanou částí Beneluxu a nad Německem. Účastnil se mimo jiné operace „Varisty“, tedy leteckého zajištění spojeneckého překročení Rýna, k němuž došlo 24. března 1945. Více než tři měsíce po skončení války, 13. srpna 1945, pak přistál se svým Spitfirem spolu s dalšími československými letci na ruzyňském letišti. Počátkem března 1946 Emil Boček odešel

¹ PLACHÝ, Jiří: *Emil Boček. Strach jsem si nepřipouštěl*. Brno, Jota 2018.

v hodnosti rotmistra letectva do civilu. Vrátil se k řemeslu, které před válkou opustil. Před únorem 1948 vlastnil v Brně autoopravnu, kterou však po nástupu nového režimu musel „dobrovolně“ nechat znárodnit a předat podniku Mototechna, kde pak pracoval. Zřejmě i díky tomu se mu vyhnula perzekuce ze strany totalitního režimu. V té době byl i velmi slibným motocyklovým závodníkem. Pak se oženil, založil rodinu a se závoděním přestal. Od roku 1957 až do odchodu do důchodu pracoval jako soustružník v brněnském Ústavu přístrojové techniky. Za zásluhy o obranu a bezpečnost státu a vynikající bojovou činnost byl armádnímu generálovi Emilu Bočkovi v roce 2019 propůjčen Řád bílého lva I. stupně.

Měl jsem tu čest být mezi pozvanými gratulanty a byl jsem také u jednoho z posledních rozhovorů pana generála. Je krátký, dovolím si ho přepsat doslovně: *Přijel jsem do Brna a říkali: v Komárově jsou Rusi, oni tě okradou. Říkám: já nemám strach, já tady mám kamaráda, tak si mě ani nevšímali. A když jsem přišel dom, tak jsem zabouchal a matka: Kdo je? No já! Kdo já? Ona už mě po hlase nepoznala.*“ Redaktorka Českého rozhlasu se zeptala: Ještě mi pane generále řekněte, jak se dožít sta let? „*Normálně. Normální život, žádná věda z toho není. Normálně žiju a co se, kolika roků se dožiju, to už je daný dávno. A jak to přijde – hotovo, konec.*“

Pan generál se svých nádherných narozenin dožil ve výborné formě. Sice na vozíku, ale sršel vtípem i s horším sluchem děkoval za dárky a gratulace a odpovídal na různé dotazy. Bohužel, přesně měsíc poté, 25. března 2023 vyšla z jeho rodného Brna smutná zpráva, že nás tato poslední živoucí legenda slavné kapitoly druhé světové války opustila navždy.

Čest jeho památce!

Jiří Mihola

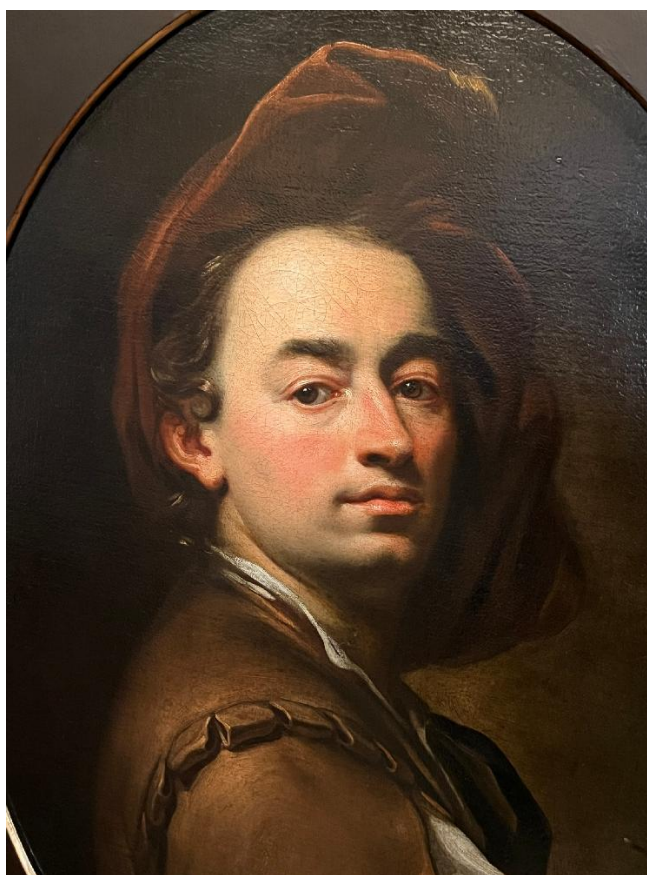
Výstava Petr Brandl – příběh bohéma

Od 20. října 2023 do února 2024 se Valdštejnská jízdárna stala velkým magnetem pro všechny milovníky baroka, zejména barokního malířství. Představila dílo jednoho z největších českých barokních malířů a nejlépe placeného umělce své doby, Petra Brandla (1668–1735).² Nabídla také díla nově objevená a dosud nevystavená, jako např. Křest Kristův, Vize sv. Anny nebo autoportrét zvaný „vídeňský.“ Výstava je koncipována jako vyprávění dvou paralelních příběhů: děl malíře a jeho života. Umělcův život, k němuž máme četné archivní doklady, je pozoruhodný i dnes nejen bohémským a revoltujícím stylem. Petr Brandl byl nejlépe placeným umělcem své doby. Zřejmě kvůli velice osobitému a originálnímu stylu a malířskému rukopisu, u něhož lze vypočítat paralely s Rembrandtovými malbami. Zhlédl se však v luxusu a životním stylu šlechty, který si chtěl dopřát a následkem toho se stal celoživotním dlužníkem. Dluhy jej několikrát dostaly do vězení. I z toho důvodu se mu nevyhnuly soudní spory o výživné s manželkou Helenou. Problémy měl také s objednavateli děl, neboť často nedodržel smluvní podmínky. Výstava nabídla široký rozsah Brandlovy tvorby. Vystavena byla několikametrová oltářní plátna, na nichž se odehrávají dramatické děje ze života světic a světců, ale také umělcovy portréty, a to včetně podobizny jedné z nejvíce kontroverzních osobností barokní kultury – hraběte Františka Antonína Šporka. Málo známou malířskou polohou jsou pak Brandlovy žánrové malby, které zachycují svět podvodných mastičkářek a felčarů, kuřáků i prostitutek. Hlavní dominantou výstavy bylo Brandlovo největší plátno Historie Josefa Egyptského. Toto dílo, zapůjčené ze zámku v Jindřichově Hradci, prošlo před výstavou náročným restaurováním spolu s dalšími dvaceti díly, a to včetně oltářních maleb. Komplexní restaurování děl trvalo téměř dva roky a podílel se na něm tým restaurátorů Národní galerie Praha. Restaurování obrazu Historie Josefa Egyptského také částečně finančně podpořil

² STECKEROVÁ, Andrea (ed.): *Petr Brandl 1668-1735). Studie*. Praha, Národní galerie 2018.

Národní památkový ústav. Samostatnou sekci výstavy tvoří obrazy, na nichž Brandl ostentativně předvádí svou originální, naprosto nekonvenční a na svou dobu moderní malířskou techniku. Brandlovo haptické až sochařské vnímání malby jeho dílu vtisklo jedinečný autorský rukopis. Na výstavě je také zastoupeno dílo Brandlova spolupracovníka a blízkého přítele, slavného sochaře Matyáše Bernarda Brauna, jehož fenomenální tvorba je spojena například se sochařkou výzdobou areálu zámku a hospitalu v Kuksu. Výstava připomněla také dílo Brandlova oficiálního učitele Kristiána Schrödera, tvorbu Brandlova slavného předchůdce, malíře Karla Škréty i malby jeho současníků a následovníků. K výstavě byl tradičně vydán obsáhlý katalog přibližující malířův život a jeho dílo. Publikace umožňuje nejen „návrat“ k výstavě nebo představu o ní, pokud ji někdo nestačil navštívit, ale také didaktické využití ve školním dějepisu.³

Jiří Mihola

Petr Brandl: Vlastní podobizna, zvaná Lobkovická (kolem 1697). Umělcovu hlavu zdobí banyánový čepec. Brandl je znám tím, že ze všech malířů působících v českých zemích v době baroka vytvořil největší počet autoportrétů. Životopisci byl popisován jako „muž od přírody zdravý a pohledný.“ Foto Jiří Mihola.

³ Petr Brandl. *Příběh bohéma*. Praha, Národní galerie 2023.

Petr Brandl: Kristův křest (1715-1716) – detail obrazu nacházejícího se v kostele sv. Jana Křtitele v Manětíně. Foto Jiří Míhola.

Výstava Eliška Rejčka: Dar středověku

Od 1. června do 20. srpna 2023 realizovalo Muzeum města Brna unikátní výstavu vzácných středověkých rukopisů. Na své náklady je nechala pořídit královna Eliška Rejčka (1288 – 1335), zakladatelka kláštera cisterciáček na Starém Brně. Výstava úzce souvisela se 700. výročí založení kláštera.⁴ Starobrněnský klášter patřil po celou dobu své existence k nejvýznamnějším klášterům na Moravě. Jeho věhlas kulminoval v 19. století, poté, co roku 1783 zrušenou komunitu cisterciáček vystřídali augustiniáni, v jejichž řadách působil Gregor Johann Mendel a další slavné osobnosti řádu. Eliška Rejčka je v bazilice, vystavěné v tzv. cihlové gotice, pohřbena. Mezi dochovanými středověkými památkami ve vztahu k zakladatelce vyniká ojedinělý soubor celkem devíti rukopisů, které nechala pořídit a starobrněnskému klášteru je věnovala. Po zrušení kláštera Josefem II. Roku 1782 se šest rukopisů dostalo do Rakouské národní knihovny ve Vídni, dva do Rajhradského kláštera a jeden do Moravského zemského archivu. Vídeňské rukopisy od roku 1782 dosud nikdy neopustily rakouskou metropoli. Až při příležitosti 700. výročí kláštera se podařilo v letošním jubilejním roce zrealizovat organizačně velmi náročnou zápůjčku čtyř exemplářů a převést je do Brna. Zde byly vystaveny se svými třemi moravskými protějšky. Soubor gotických knih z původního majetku Elišky Rejčky tak byl po 240 letech prakticky kompletní. Návštěvníci mohli obdivovat ve speciálně upravených prostorách barokní kaple hradu Špilberk např. Kolektář – soubor krátkých biblických čtení a modliteb recitovaný během denních modliteb, Antifonář čili

⁴ K této příležitosti byl vydán nový průvodce Opatství řádu sv. Augustina Staré Brno a také pamětní medaile Eliška Rejčka.

zpěvník denních modliteb, Graduál neboli zpěvník pro mši a další. Výstavu doprovodil výběr archeologických nálezů z cisterciáckého kláštera v Owińskách nacházejícího se nedaleko Poznaň, kde Eliška Rejčka trávil dětství. Jako připomínka mladších osudů starobrněnského kláštera byla vystavena barokní kopie Palladia města Brna, tedy obrazu černé Madony svatotomské, která se stala symbolem baziliky Panny Marie po příchodu řádu bosých augustiniánů na Staré Brno. Unikátní výstavu navštívil při své návštěvě Brna také ministr kultury Martin Baxa. Muzeum města Brna také pořádalo několikadenní odbornou konferenci, z níž bude vydána publikace.

Jiří Mihola

Zobrazení královny Elišky Rejčky v kolektáři. Foto Jiří Mihola.

Ministr kultury Martin Baxa při své návštěvě výstavy Eliška Rejčka: Dar středověku. Foto Jiří Mihola.

Jan Blažej Santini Aichel (1677-1723)⁵

300 let od smrti barokního architekta, genia kružítká, kamene a světla.

Pokud si položíme otázku, co v naší zemi máme a jinde nemají, jistě to nebude sáhodlouhý seznam. Bráno z pohledu originality, výjimečnosti a také toho, co je schopné zaujmout i cizince navštěvující naši republiku. K originálnímu a vynikajícímu dědictví zcela jistě náleží dílo barokního architekta Jana Blažeje Santiniho Aichla. Z jeho impozantního díla můžeme ještě zvláště vyzdvihnout tzv. barokní gotiku, mistrné setkání dvou odlišných slohů. Geniální architekt zemřel před třemi sty lety a jeho početná díla se těší zasloužené pozornosti historiků, kunsthistoriků i architektů.

Jan Santini byl pokřtěn 4. února 1677 (předtím byl svátek sv. Blažeje), proto Blažej, narodil se pravděpodobně 3. února. Byl nejstarším synem kamenického mistra Santiniho Aichla, který se narodil roku 1652 v Praze. Teprve Janův děd, Antonín Aichl se narodil v Itálii, odkud přišel počátkem 30. let 17. století do Prahy. Tam se oženil s Kristýnou Otovou z Plzně. Jako zedník žil na Malé Straně, pak Starém Městě. Janův otec Santin Aichl se narodil na Starém Městě, kmotrem mu byl slavný italský stavitel a architekt Carlo Lurago. Roku 1675 se oženil a vzal si Pražanku Alžbětu Thimovou. Roku 1680 obdržel měšťanské právo na Malé Straně a později zakoupil dům u Tří hvězd na Pohořelci. Roku 1702 zemřel jako padesátiletý a zůstali po něm nejstarší Jan, pak dcera Alžběta a syn František. Santin Aichl působil ve službách římsky školeného Burgundána – Jeana Baptisty Matheye. Fyzickou podobu Jana Santiniho Aichla, příslušníka třetí generace v Praze usazených italských zedníků a kameníků, bohužel neznáme. Z pramenů pouze víme, že byl chromý. Nepokračoval v otcových šlépějích, ale vyučil se malířem, asi u královského malíře Kristiána Schrödera, jehož dceru Veroniku Alžbětu si vzal roku 1707 za manželku. Už roku 1705 bylo Janu Santinimu radou Menšího města pražského, uděleno měšťanské právo. Tehdy již byl Santini majetný, mohl si dovolit koupit za 3000 zlatých v hotovosti Valkounský dům - v dnešní Nerudově ulici čp. 211-14 a dva roky poté sousední dům u Zlaté číše (čp. 212-16).

Z manželství s Veronikou Alžbětou Schröderovou vzešli čtyři děti – synové Jan Norbert Lukáš (1707), Josef Rudolf Felix Řehoř (1708) a František Ignác (1710) a dcera Anna Veronika

⁵ Santinimu se věnovalo a věnuje mnoho autorů. Nejpregnatnějším znalcem jeho díla je Mojmir Horyna, autor monumentální knihy Santini, vydané nakladatelstvím Univerzity Karlovy roku 1998. Skvělá je rovněž starší práce SEDLÁK, Jan: Jan Blažej Santini. Setkání baroku s gotikou. Praha, Vyšehrad 1987. Kromě života a díla Jana Santiniho je v knize řada dalších užitečných kapitol, využitelných pro výuku dějepisu nebo přípravu exkurze: Vybraná díla Jana Santiniho s komentářem, Vybraná díla předchůdců, současníků a následovníků Jana Santiniho s komentářem, Chronologický soupis staveb Jana Santiniho a jiné. Sedlákově knize nic neubírá skutečnost, že některé stavby, zařazené jako dílo J.B. Santiniho dnes již za „jeho“ považována nejsou, např. poutní kostel sv. Libora v Jesenci aj. Pro svoji přehlednost je zejména ve školním prostředí dobře využitelná práce DVOŘÁČEK, Petr: Santini. Praha, Grada 2022, kterou doplňuje množství barevných fotografií. Monumentální publikace MOUČKA, Ladislav: Jan Blažej Santini Aichel. Geometrický obraz českého středověku vrcholného baroku, vydaná roku 2018 je vzhledem k svému zaměření i ceně určena nejvážnějším zájemcům.

Pro další popularizaci Santiniho díla je jsou užitečné webové stránky www.santini.cz, spravované spolkem Putování za Santinim. Byla vydána také brožura a pas, do něhož měli návštěvníci sbírat razítka z návštěv nejvýznamnějších památek spjatých se Santinim v západočeském, východočeském a moravském okruhu. V areálu zámku, bývalého kláštera ve Žďáru nad Sázavou je také stálá expozice připomínající Jana Blažeje Santiniho a jeho dílo. Srovnej např.: Průvodce expozicí Jan Santini. Život a dílo. Státní zámek Žďár nad Sázavou 1977. Existuje řada drobných publikací zaměřených na jednotlivé památky, např. BUKAČOVÁ, Irena: Kaple s hvězdou. Kaple Panny Marie v Mladoticích. Mariánská Týnice 2010.

K tristaletému výročí Santiniho smrti byla vydána také limitovaná edice stříbrných pamětních mincí.

(1713). V plodném architektonickém období byl tedy Santini plodný i jako rodič, bohužel však všichni synové zemřeli v dětském věku a roku 1720 zemřela také jeho manželka. Santini se poté znovu oženil s Antonií Ignácií Skřepickou z Modliškovic (z rytířského rodu). Tímto sňatkem architekt povýšil do šlechtického stavu. Rozšířilo to jeho možnosti týkající se zakázek – např. jeho švagr byl svatovítský kanovník a byl také iniciátorem zakázky na výzdobu sv. Víta v době kanonizace sv. Jana Nepomuckého (1729). Druhé manželství přineslo další dvě děti (Jana Ludmila, Jan Ignác Rochus). Jejich křtin se již účastnili i mecenáši z řad šlechty. Santinimu v té době zbývalo již jen pár let života. Byl bohatý a uznávaný. Jeho majetek představoval hodnotu 25 000 zlatých, on sám to v testamentu nazývá „nepatrným jměním“. Víme, že peníze půjčoval svému bratru Františkovi, pořizoval si o tom záznam do kalendáře, ale tajným způsobem – šiframi (pro číslice užíval písmena abecedy). Různých symbolů a jinotajů užíval v mnoha případech, např. když roku 1712 psal sekretáři sedleckého kláštera, podepsal se jako „pilný zloděj, pilný dobrý povozník a čeledín Jan Honss Satan Aüchel. O jeho váženosti svědčí mnohé zachované zprávy. Např. Jan Josef ze Schwalbenfeldu ho v roce 1723 nazýval „vysoce urozený a uměním oplývající Jan Santini Aichl, měšťan a architekt Královského města – pražského.“ Opat plaského kláštera Eugenius Tyttl, když psal opatovi kláštera ve Žďáře nad Sázavou Václavu Vejmluvovi, když Santini zemřel, označoval ho jako muže nadmíru virtuózního a marně si přál, aby se Santini mohl dožít alespoň sta let a světu se tak dostalo mnoha podivuhodných výtvorů jeho génia. Santini odešel z tohoto světa předčasně, ve 47 letech, 7. prosince 1723. Byl pohřben na vlašském hřbitově na Jánském vršku (poblíž dnešní Nerudovy ulice). Kostel ani hřbitov se však nezachoval, pamětní deska byla na Šporkově ulici umístěna asi před deseti lety a na ostatecích jednoho z našich největších architektů dnes pravděpodobně parkují auta u hotelu.

Katalog Santiniho děl je velice početný a pestrý. Musíme k němu připočítat také stavby, které se nedochovaly nebo neuskutečněné projekty v exteriérech a interiérech. Stavěl stavby nové, kompletní, přestavoval staré, u některých je autorem pouze části objektu. Mnohá jeho velká díla se dočkala dokončení až řadu let po jeho smrti. Santiniho dílo bychom mohli rozdělit na profánní architekturu – šlechtické paláce, měšťanské domy, druhou část – projekty pro církev – kláštery, chrámy, poutní místa, kaple. Kromě Prahy byla teritoriem jeho největší působnosti Vysočina, středovýchodní Čechy a západní Čechy, významné stopy zanechal také na Moravě. Souviselo to s tím, jak si ho oblíbili významní opati (Plasy, Žďár). Santiniho ohlas rezonoval dlouho po jeho smrti. Jeho rukopis nese ještě farní budova v Bobrové z roku 1780! Měl i své nástupce. Tím nejznámějším byl František Maxmilián Kaňka. Koncepce Santiniho projektů byla sice respektována, ovšem chybělo jim hlubší pochopení podstaty a v detailech nástupci čerpali různé módní prvky odjinud. I proto zůstává neuvěřitelně rozsáhlé dílo chromého architekta ojedinělé a nejen pro odborníky, ale i pro širokou veřejnost velice přitažlivé.

Jiří Mihola

Nejslavnější příklad Santiniho barokní gotiky – hřbitovní poutní kaple sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, dnes památka UNESCO. Foto Jiří Mihola.

Poutní kostel Zvěstování Panny Marie a cisterciácké probošství v Mariánské Týnici. Foto Jiří Mihola.

Klenba kaple sv. Bernarda v klášteře v Plasích. Foto Jiří Mihola.

Diecézní muzeum v Brně oslavilo 30 let své existence

V červnu roku 2023 oslavilo Diecézní muzeum v Brně výročí třicet let od svého vzniku. Při příležitosti tohoto výročí připravilo v průběhu celého roku několik akcí souvisejících s připomínkou tohoto jubilea. Mezi nejvýznamnější z nich patřila výstava *Via populi dei – cesta Božího lidu (Starý zákon v umění výtvarném)*, kterou návštěvníci mohli navštívit v kryptě katedrály sv. Petra a Pavla na brněnském Petrově, kde muzeum každoročně pořádá sezónní výstavy.

Tematické zaměření výstavy *Via populi dei* poukázalo na nepostradatelnou roli biblického Starého zákona v dějinách výtvarného umění. Mezi nejvýznamnější díla v expozici lze zařadit díla italských barokních mistrů, jako je například obraz *Judita a Holofernes* od Francesca Solimena. Tento obraz lze nalézt v několika variantách v předních uměleckých sbírkách po celém světě. Podobně je tomu u obrazu *David s uťatou hlavou Goliášovou*, který je připisán dalšímu italskému baroknímu mistru Domenicu Fetti. Dále pak výstava nabídla díla se sakrální tematikou novodobých českých umělců (např. Jana Zrzavého a Bohuslava Reynka), vzácné tisky (Bible z roku 1522) i hodnotné liturgické předměty (barokní stříbrná monstrance z Velkého Meziříčí). Výstava byla slavnostně zahájena vernisáží v prostorách Zahrad pod Petrovem a při příležitosti její dornisáže proběhla přednáška bývalého generálního vikáře brněnské diecéze Mons. Jiřího Mikuláška, která se věnovala starozákonním motivům, které jsou zachyceny na vystavených uměleckých dílech.

Letní výstava *Via populi dei* tematicky doplnila stálou expozici muzea s názvem *Vita Christi – Život Kristův*, kterou je možné celoročně navštívit v sídle muzea v historické budově bývalého kanovníckého domu na adrese Petrov 1. Stálá expozice muzea se nachází v těchto prostorách od roku 2006 (navazuje na předchozí instalaci výtvarné kultury s křesťanskou tematikou

v prostorách augustiniánského kláštera na Mendlově náměstí). Koncepti stálé expozice muzea tvoří evangelijní příběh Ježíše Krista, jenž je návštěvníkům postupně přiblížen prostřednictvím uměleckých děl, které jsou seřazeny dle posloupnosti událostí, popsanych v pasážích novozákonního evangelijního příběhu.

Za nejvýznamnější umělecké dílo v expozici muzea je považován gotický deskový obraz *Madony z Veverčí*, který se do muzejní sbírky zařadil roku 2016 v rámci majetkového vyrovnání státu s církvemi. Tento obraz byl vytvořen ve 14. století a patří k nejvzácnějším ukázkám gotického umění na našem území. Z nejnovějších akvizic pak v létě 2022 přibyla do stálé expozice muzea nejstarší dochovaná socha Madony na Moravě – *Madona z Klobouk* (přelom 12. a 13 století).

Muzeum kromě stálé expozice realizuje i široké spektrum další aktivit. Z muzejní činnosti připravuje každý rok několik sezónních výstav, které jsou instalovány v kryptě katedrály, vestibulu muzea nebo tzv. Propité věži. Tyto výstavy se tematicky zaměřují na různé podoby křesťanského umění, významné osobnosti církevních dějin a sakrální architekturu v brněnské diecézi. V uplynulém jubilejním roce muzeum taktéž pořádalo setkání muzejních institucí s názvem: *Církevní muzea a galerie: jejich současnost a budoucnost*. Účastníci akce se během celodenního programu seznámili s činností zastoupených institucí a sdíleli své zkušenosti z oboru. Významnou součástí činnosti muzea tvoří také vzdělávací programy pro školy a veřejnost, které se zaměřují na křesťanské umění, světová náboženství nebo procházky areálem Petrova pro nejmenší. Muzeum také příležitostně vydává drobné publikace a poskytuje návštěvníkům komentované prohlídky v expozici muzea a areálu Petrova.

Samotné prostory muzea se v posledních letech rozšířily o galerii současného křesťanského umění s prodejní výstavou v místnosti vedle vestibulu muzea. Dále pak byla v souvislosti se zpřístupněním areálu Zahrad pod Petrovem na podzim roku 2019 otevřena galerie, zaměřující se na církevní stavby v brněnské diecézi a sakrální architekturu.

Jan Egerle

Budova Diecézního muzea v Brně, Foto: Archiv Diecézního muzea v Brně